Arkiveksemplar Utg¬tt 2018-12

BYGGFORSK

Legging av teppegolv

Byggforskserien
Byggdetaljer
541.601
Sending 1 – 2002

0 Generelt

01 Innhold

Dette bladet omhandler legging av teppegolv, dvs. heldekkende tekstile golvbelegg. Bladet viser leggemetoder for ulike typer teppegolv. Tre leggemetoder er omtalt:

– lagt løst
– limt til underlaget
– oppspent på pigglister

Typer av og egenskaper ved teppegolv er behandlet i Byggdetaljer 573.225.

02 Henvisninger

Standarder:

NS 3420 Beskrivelsestekster for bygg, anlegg, installasjoner

NS-EN 1307 Tekstile gulvbelegg – Klassifisering av tepper med luv

Planløsning:

326.215 Brann og tekstiler

Byggdetaljer:

474.533 Uttørking og kontrollmåling av byggfukt

541.002 Bolig-, kontor- og institusjonsgolv. Egenskaper, krav og bruksområder

573.225 Teppegolv. Typer og egenskaper

Byggforvaltning:

741.203 Renhold av teppegolv. Midler og metoder

1 Krav til underlag

11 Fuktforhold

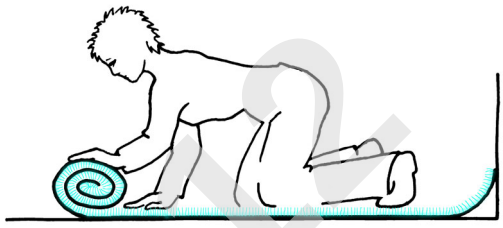
111 *Generelt.* Fuktigheten i undergolvet skal være lav nok til å unngå fuktskader, se pkt. 112 og 113. Fuktigheten i undergolvet skal alltid måles før man legger tepper.

112 *Trebaserte undergolv.* Før man legger tepper på trebaserte underlag bør trematerialene ha oppnådd likevektsfuktighet, og alt fuktig arbeid, som f.eks. støping og pussarbeider, må være avsluttet. Tabell 112 viser maksimalt tillatt fuktinnhold ved legging for noen trebaserte platetyper.

113 *Undergolv av betong.* Fuktighet i betong tørkes ut ved oppvarming, ventilasjon og avfukting. NS 3420 kap. T, tillegg A, beskriver valg av målepunkter og måledybde ved måling av relativ fuktighet i betong. Om uttørking og måling av byggfukt, se for øvrig Byggdetaljer 474.533.

Ved legging av tepper på betonggolv skal fukttilstanden i golvet ikke være høyere enn:

– 99 % RF for helsyntetiske tepper uten baksidebelegg
– 90 % RF for tepper med naturfibrer og uten baksidebelegg
– 90 % RF for tepper med baksidebelegg av gummi, vinyl, lateks m.m.

Fuktighetsinnholdet i betonggolv skal være høyst 75 % dersom det er varmeanlegg i golvet.

De fleste typer tepper er tilstrekkelig diffusjonsåpne for golv på grunnen. Hvis fuktgjennomslag kan bli et problem, bør man bare bruke helsyntetiske tepper uten baksidebelegg, for å unngå vekst av og lukt fra mikroorganismer i teppet.

12 Temperaturforhold

Teppe, lim og undergolv bør helst ha en temperatur på ca. 20 °C, men ikke under 15 °C, under legging og til ev. lim er tørket og herdnet.

I betonggolv med golvvarme bør man la betongen herdne i minst fire uker før man slår på golvvarmen. Varmeanlegget skal så slås av og på i to til fire uker for å tørke ut betongen.

I trebaserte undergolv med golvvarme skal anlegget stå på kontinuerlig fram til teppet skal legges.

For å oppnå en naturlig tørking og herdning ved liming av tepper, skal eventuell golvvarme slås av dagen før legging, og tidligst settes på igjen én uke etter at teppet er ferdig lagt.

Tabell 112
Maksimalt tillatt fuktinnhold i trebaserte plater målt med elektrisk fuktighetsmåler (vektprosent) og tilhørende verdier for relativ luftfuktighet (% RF) (Tabell T6:1 i NS 3420-T6)

Platetype	Med golvvarme		Uten golvvarme	
	Vekt-prosent fuktighet %	Relativ luft-fuktighet % RF	Vekt-prosent fuktighet %	Relativ luft-fuktighet % RF
Sponplater	7	40	12	80
Sponplater, fuktbestandige	7	40	11	75
Trefiberplater	7	40	9	65
Kryssfinér	13	60	15	80

© Ettertrykk forbudt

Utgått 2018-12

Lastet ned av -, - 29.03.2024 © SINTEF: Ettertrykk forbudt.

Arkiveksemplar Utg¬tt 2018-12

13 Forbehandling og rengjøring av underlaget

131 *Generelt*. Før legging av teppet må golvlistene være fjernet, og golvet være skikkelig rengjort og fritt for støv. Golvet må være plant. Det må være samsvar mellom tillatt overflateavvik på underlaget og ferdig teppebelagt overflate, se pkt. 6. Tepper med elastisk baksidebelegg og tepper oppspent på pigglister og lagt på underlagsbelegg, tåler små ujevnheter bedre enn tepper uten baksidebelegg.

132 *Nytt undergolv* av platematerialer trenger vanligvis ingen annen forbehandling enn sparkling i skjøter og sår.

133 *Eldre, ujevne golv* må sparkles med en egnet golvsparkelmasse, og deretter slipes. Eventuelle løse golvbord på gamle tregolv må festes. Er golvbordene ujevne eller nedslitte, må golvet slipes eller belegges med plater. Ujevne golv bør også sparkles hvis de skal belegges med 6 mm halvharde trefiberplater, ellers vil platene etter hvert tilpasse seg ujevnhetene i undergolvet. Skal teppet limes, bør man også fjerne gamle lakk- eller malingsflekker o.l. som kan gi ujevn heft for limet.

134 *Golv av parkett, plast eller linoleum* egner seg godt som direkte underlag for tepper. Skal teppet limes, må underlaget gjøres rent for voks og polish. En akrylprimer kan bedre vedheften.

2 Tilskjæring og skjøting av teppebaner

21 Oppmåling

Mål først rommet nøyaktig. Skal teppet gå inn i et dørsmyg eller f.eks. skjøtes mot et annet belegg i en døråpning, må man huske å beregne nødvendig ekstra lengde eller bredde på teppet. Rull ut teppet og skjær til. Det er viktig å beregne et tillegg i lengderetningen på 20 – 50 mm dersom teppet skal limes og ca. 60 mm dersom teppet skal spennes opp på pigglister.

22 Tilskjæring

Til å skjære nålefilt og tepper med lavt skåren luv benytter man stållinjal og spesialkniv (Stanley-kniv e.l.). Skal man skjære tuftede tepper med løkker bør man benytte en spesiell kniv for tuftede tepper. På løkketepper kan man først trekke ut en tråd litt inn fra kanten for så å skjære i den trådrette markeringen, se fig. 22.

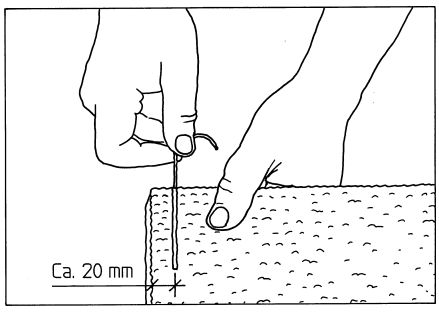

Fig. 22
I tepper med løkker kan man trekke ut en tråd der man skal skjære

23 Leggeretning

Teppebaner bør fortrinnsvis legges vinkelrett på vindusvegg. Dermed blir skjøtene minst synlige, og fargen og mønsteret i teppet kommer best til sin rett. For tepper med skåren luv bør luven legges i retning mot innfallende lys. I korridorer og lange rom uten vinduer bør banene legges i rommets lengderetning.

24 Skjøting av teppebaner

Man bør ikke skjøte teppet dersom golvet kan dekkes av én bredde.

Ved skjøting av vevde løkketepper legges banene med 50 – 100 mm overlapp, og man skjærer gjennom begge samtidig, se fig. 24.

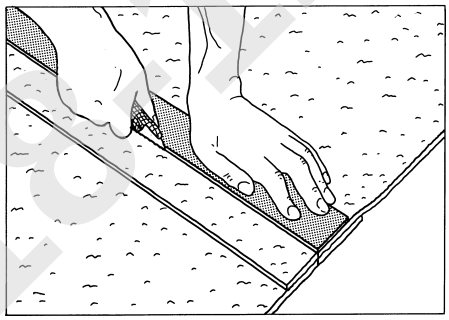

Fig. 24
Skjøting av vevde løkketepper
Banene legges med 50 – 100 mm overlapp, og man skjærer gjennom begge samtidig.

Skjøter ved arbeidsbenker, døråpninger m.m. bør om mulig unngås. Skjøter i teppet bør forskyves minst 150 mm i forhold til eventuelle skjøter i undergolvet, og snittlimes med spesiallim. Dette er spesielt viktig med løkketepper for å forhindre rakning.

Teppebaner som skal spennes opp, skjøtes med sveisetape som legges under de to banene. Se for øvrig pkt. 54.

3 Teppe lagt løst

31 Teppebaner

Teppebaner bør bare unntaksvis legges løst, og bør da alltid ha baksidebelegg av lateks.

Man bør i tilfelle bare bruke metoden i rom som blir lite brukt og er på maksimalt 10 – 12 m^2. I rom med store svingninger i temperatur og luftfuktighet bør teppet hellimes.

32 Teppekvadrater

Teppekvadrater legges vanligvis løst. Teppekvadrater bør legges ut fra rommets midtlinjer, idet man må ta hensyn til avslutning av teppet mot åpninger og faste bygningsdeler. Teppekvadrater legges enten i sjakkmønster eller i samme retning (se piler på baksiden). For å sikre at kvadratene ligger stabilt samtidig som de kan tas opp, kan man benytte et heftlim fortynnet i forholdet 1:1 med vann. Løsningen rulles ut i et tynt sjikt med lakkrull. Kvadratene legges ned i "fingertørt" lim.

Utgått 2018-12

Lastet ned av -, - 29.03.2024 © SINTEF: Ettertrykk forbudt.

Arkiveksemplar Utg¬tt 2018-12

4 Teppe limt til underlaget

41 Valg av lim

411 *Generelt.* Ved valg av lim bør man ta hensyn til om man har et sugende underlag eller ikke. Vanligvis krever et sugende underlag mer lim og kortere tørketid enn et ikke-sugende underlag.

412 *Tepper med baksidebelegg av lateks.* Dispersjonslim med kort herdning bør normalt brukes for tepper med lateksbakside. Limet trenger ikke å være sterkere enn baksidebelegget. "Slipplim"-systemer går ut på at man først påfører golvet en primer som reduserer vedheften. Dermed blir teppet lettere å fjerne om man vil skifte det ut. Bruksanvisning for limet må følges.

413 *Til nålefilt* bør man bruke en stiv, hard limtype, som f.eks. linoleums- eller korklim.

414 *Kontorstoler på hjul.* Alle tepper som skal tåle påkjenningene fra kontorstoler på hjul må limes med lim som tåler slik belastning. Vanlig golvlim, dvs. vannfast dispersjonslim, kan brukes.

42 Framgangsmåte

Til å lime tepper trenger man spesialkniv, stållinjal, sparkel og en egnet valse.

Teppet rulles ut og legges med et mest mulig jevnt overmål langs alle veggene, se fig. 42 a. Deretter bretter man halve teppet opp og sprer limet ut med limsparkel, se fig. 42 b. Teppet presses mot limet ved hjelp av en valse eller en bit trefiberplate. Det samme gjøres med den andre halvparten. Det er viktig å valse og stryke teppet fra midten og ut mot sidene, se fig. 42 c. Dermed fjernes eventuelle luftlommer, og teppet ligger helt plant og godt festet til golvet. Etterpå renskjærer man kantene. Før renskjæring presses teppet godt inn mot veggen ved hjelp av stållinjalen. Teppet skjæres deretter med fast hånd langs linjalen, se fig. 42 d. Tilskjæring rundt rør o.l. utføres som vist i fig. 42 e.

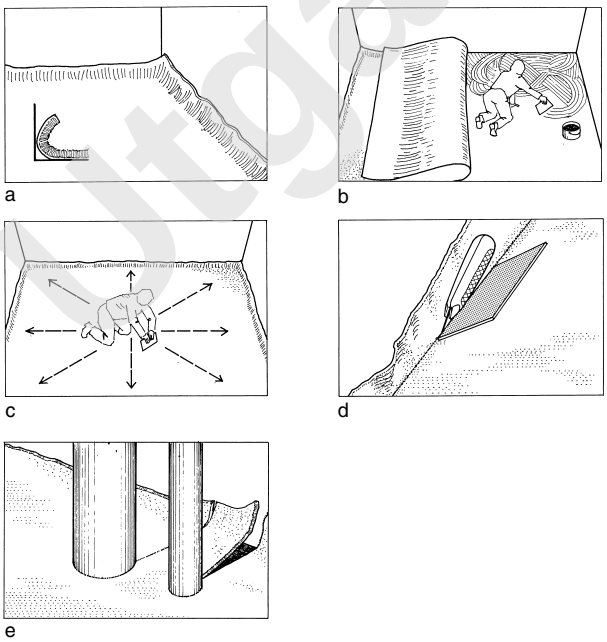

Fig. 42 a – e
Framgangsmåte ved liming av teppe
a. Teppet legges ut med et tillegg.
b. Hver halvpart av teppet brettes opp og limet spres ut med limsparkel.
c. Teppet presses ned fra midten og ut mot sidene.
d. Renskjæring langs vegg
e. Tilskjæring rundt rør

43 Belastning etter liming

Teppet må ikke utsettes for varmt vann, f.eks. steaming/rengjøring, eller tyngre belastning, før limet er tilstrekkelig herdnet, vanligvis etter syv døgn.

5 Teppe spent opp på pigglist

51 Materialer og utstyr

Skal teppet spennes opp med pigglister, trenger man:
- strekkapparat
- knestrekker
- kanthøvel
- kniv
- pigglister med mothaker, se fig. 51

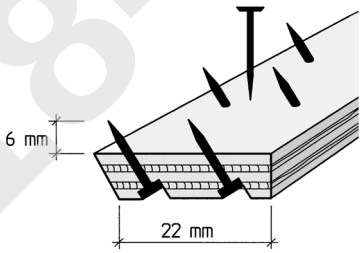

Fig. 51
Pigglist til å spenne opp tepper på

52 Montering av pigglister og underlagsbelegg

Pigglistene spikres først til golvet langs veggene. Avstanden fra list til vegg må være litt mindre enn teppets totale tykkelse. Eventuelt underlagsbelegg, vanligvis filt eller skumsjikt, legges på plass og renskjæres inntil pigglistene. Underlagsbelegget punktfestes til undergolvet med lim eller stiftes. Punktfestingen skal ikke gjøres nærmere kanten av underlagsbelegget enn 100 til 150 mm.

53 Strekking

Teppet legges på golvet som vist i fig. 42 a. Langs veggen, parallelt med lengderetningen, legges teppet på plass over pigglisten og ca. 20 mm opp mot veggen. Man trykker teppet ned slik at det fester godt til mothakene på pigglisten. Deretter strekkes teppet til motsatt vegg med et strekkapparat, se fig. 53 a. I mindre rom kan man bruke knestrekker,

Fig. 53 a
Strekking med kraftstrekker der veggen tjener som mothold

Utgått 2018-12

Lastet ned av -, - 29.03.2024 © SINTEF: Ettertrykk forbudt.

Arkiveksemplar Utg¬tt 2018-12

se fig. 53 b. Strekkingen foregår i en "vifteform" fra midten av motsatt vegg og ut mot hjørnene, se fig. 53 c. I store rom må teppet strekkes i flere omganger. Når teppet er ferdig strukket, skjærer man av den overflødige delen av teppet. Deretter presser man den avskårne teppekanten ned i fugen mellom pigglisten og veggen, se fig. 53 d, eller bruker golvlist som skjuler teppekanten.

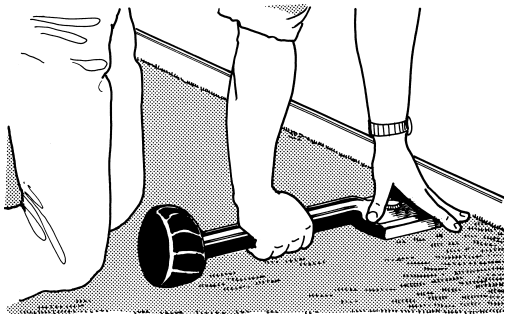

Fig. 53 b
Strekking ved hjelp av knestrekker

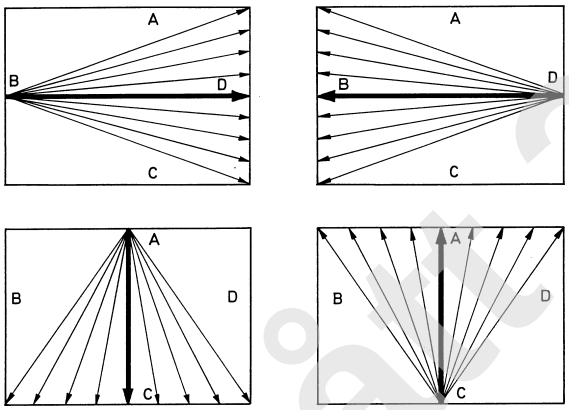

Fig. 53 c
Framgangsmåte ved strekking av tepper

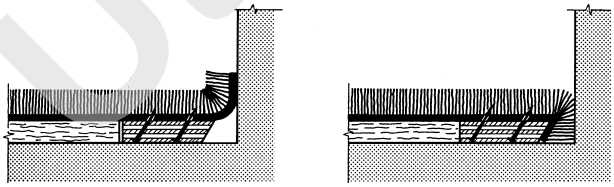

Fig. 53 d
Teppekanten dyttes ned mellom pigglisten og veggen.

54 Skjøting

Skjøter i tepper som strekkes på pigglister må sveises med sveisetape. Til sammensveising brukes sveisejern eller sveisetransformator. Spesielle skjøteklemmer med pigger holder skjøtene sammen under sveising. Etter sveising kan skjøten behandles med en skjøtevalse med pigger som rubber opp teppet slik at skjøten blir minst mulig synlig, og sørger for best mulig kontakt med sveisetapen.

55 Avslutninger m.m.

Skal teppet avsluttes mot et annet belegg, brukes en spesiell type pigglist, se fig. 55 a. Tepper i trapper spennes på pigglister som vist i fig. 55 b.

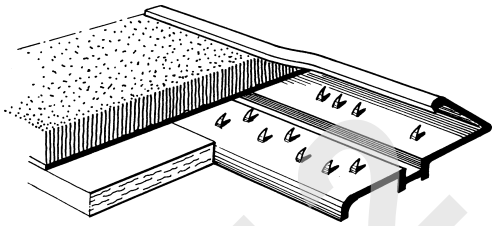

Fig. 55 a
Eksempel på avslutning av teppe mot annet type belegg

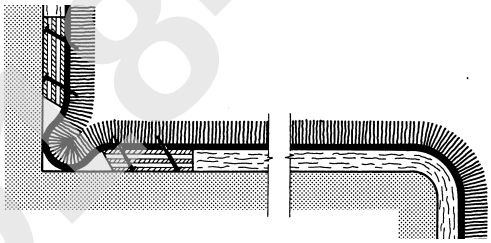

Fig. 55 b
Teppeløper lagt med pigglister i trapp

6 Toleransekrav

Tillatt overflateavvik på ferdig lagt teppe er gitt i NS 3420-T6, se tabell 6. For å oppfylle kravene må det være samsvar mellom krav til ferdig overflate og krav til underlaget.

Tabell 6
Toleransekrav til ferdig lagt teppe (Tabell T6:2 i NS 3420-T6)

Type avvik	Målelengde	Toleranseklasse		
	m	1	2	3
Planhet	2,0	± 2 mm	± 3 mm	± 5 mm
(svanker og	1,0	± 1,2 mm	± 2 mm	± 3 mm
bulninger)	0,25	± 0,8 mm	± 1,2 mm	± 2 mm
Retning	> 5,0	± 4 mm	± 6 mm	± 10 mm
(helnings-	2,5 – 5,0	± 0,8 ‰	± 1,2 ‰	± 2 ‰
og loddavvik)	< 2,5	± 2 mm	± 3 mm	± 5 mm

7 Referanser

71 Utarbeidelse

Dette bladet er revidert av Jan Chr. Krohn. Det erstatter delvis blad med samme nummer utgitt i 1990. Saksbehandler har vært Grete Kjeldsen. Redaksjonen ble avsluttet i mai 2002.

Utgått 2018-12

Lastet ned av -, - 29.03.2024 © SINTEF: Ettertrykk forbudt.